

XIX. 1572, 7. iunii.

Ioannes Austriae litteras dat ad archiepiscopum Monembasiensem Macarium Melissenum.

Ἐλπίζω βραχέως νὰ ἔλθω εἰς αὐτὰ τὰ μέρη εἰς αὔξειν τῆς ἠεροδίας τῶν χρηστιανῶν καὶ εἰς κοινήν ἀγαθοποίησιν, καὶ μὲ τιούτων σκοπὸν θέλω μισέφι ἀπ' ἐδῶ μὲ τὴν ἄνωθεν ἀρμάδα μέσα εἰς τέσσαρες ἢ πέντε ἡμέρας τὸ ἀργότερον διὰ τοὺς Κορφοὺς.

Don Juan.

Messina 7. iunii 1572.

Buchon, Nouvelles Recherches 2. 344.

XX. 1609, 5. octobris.

Clerus insulae Cyprae a Carolo Emanuele, Sabaudiae duce, auxilium petit contra Turcas.

Τῷ ὑψιλοτάτῳ δούκα δὲ Σαβοΐα ταπεινὸς Χριστόδουλος, ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου καὶ Νέας Ἰουστινιανῆς.

Θεορόντας ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων τόσον ἔξεπνευσή τὸν νόσιν τῆς Κύπρου εἰς εὐλάβειαν τῆς υφιλότητος, ὡς ἀφέντης παλαιὸς ἐτούτου τοῦ ριάμου, τὸ ὑποῖον πλήθος εὐρίσκεται εἰς τόσα τυρανία ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ δηὰ τούτον ἀπεστέλλομεν νὰ παρακαλέσομεν τὴν ὑφιλότιτα σου, νὰ γιπιρετίσει με τὴν δύναμιν τοῦ ρυγὸς Φιλύπου, νὰ δώσει ὀρδηνίαν καὶ βοήθησαν, νὰ ἐλευθερώσει ἐτούτον τὸν τόπον ἀπὸ τὰ χέρια τυράννου, ὅτι εἶναι μέγαλον ἀμάρτιμα τέτιον ριάμον νὰ εὐρίσκεται εἰς τὰ χέρια του, ὅπου εἶτονα: ἀφεντεμένον ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἐδικοὺς τῆς ὑφιλοτιτάσου, καὶ ἂν ἡ ἅγια τριάς φωτίσει τὴν βασιλείαν τοῦ ρὲ Φιλύπου καὶ τῆς υφιλότητάσου, νὰ κάμετε ἀρμάτα. ἤξευρε ἡ υφιλότητάσου, πῶς εὐρίσκονται ἄνδρες τῶν ἀρμάτων τρανταπέντε χιλιάδες, καὶ Τούρκοι δὲν εἶναι παροῦ μόνε ὀκτὼ χιλιάδες, θιμόντας τὸ πλέον τῆς υφιλότητάσου νὰ φέρετι ἀρμάτα δηὰ τοὺς χριστιανοὺς, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν υφιλότητά σου, νὰ μας κάμεις χάριν διὰ ἀπόκρισιν με τὸν κομιστήν, ὅπου νὰ φέρει ταῖς γραφαῖς, ὀνόματι Λοῖζον, δηὰ νὰ ντώσομεν πληροφορίαν ἐτούτου τοῦ λαοῦ, ὅπου στέκουν ἀναμένοντας με μέγαλιν ἐπιθυμίαν, νὰ γιδαῶν φλάμπουρον τῆς βασιλείας καὶ τῆς ὑφιλοτιτάσου, ὅτι βλέποντας ἐτούτην

τὴν βοήθησαν εἶναι ἄξιοι μὲ τὴν χάριν τὴν θείαν νὰ ἀφανίσουν τοὺς Τούρκους, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως, καὶ εἰς ἐτούτον ἄς εἶναι βεβαίη ἡ ὑφιλοτιτάσσου, καὶ θέλεις κερδίσειν ἐτούτον [τόν] τόπον, ὡς ἂν καὶ πρῶτα. καὶ διὰ βαιβέοσιν θέλουν ὑπογράψι καὶ ἕτεροι ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ πρῶτοι τοῦ νισσίου, καθένας τὸ ὄνομά του, καὶ ἀπὸ πάσα πρᾶμα δείδωμε εἶδῃσιν τῆς ὑφιλοτιτάσσου, ὀλπίζοντας ἀπὸ τὸν θεὸν πάσα εὐχαριστίαν, να γιμπορέσωμε νὰ σὲ γιδοῦμεν γλήρορα ρύγαν τῆς Κύπρου ὡς ἂν τοὺς παλαιούς. οὐχὶ ἕτερον, ἡμὶ κύριος ὁ θεὸς ἔστω σοι φύλαξ, καὶ ἡ εὐχὴ τῆς ἡμῶν μετριώτιτος ἔσται μεθ' ὑμῶν. ἡ κ τ ο β ρ ῖ φ ε' τ ὸ , α χ θ' ἔ τ ο ς †.

† Χριστόδουλος, ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ἰνδ. ζ' †.

† Ταπεινὸς Μωϊσῆς ἐπίσκοπος Ἀμοχούστου †.

† Ταπεινὸς Ἰάκωβος ἐπίσκοπος Νεμέσου †.

† Ταπεινὸς Λεόντιος ἐπίσκοπος Πάμφου †.

† Ταπεινὸς Ἱερεμίας ἐπίσκοπος Κυρείνας †.

† Ἰάκωβος μέγας πρωτοπαπᾶς Λεικάργων.

† Τουμάζος πρωτοπαπᾶς Βατίλως.

† Γερόλεμος Φαγγίσκου Βατιλῆ.

† Μιχαγίλις τοῦ Μάζου πρωτονοτάριος.

† Ἡσαΐας ἐπισκόπης Ἀμαθοῦντος.

† Κορίακος μέγας πρωτοπαπᾶς Λαρνάκου †.

† Γερόλεμος Ἀαμιλᾶς χαρτοφίλαξ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας †.

† Δελέβικος γραμματικὸς τῆς σκάλας τῆς Λεμέσου ὑπέγραφα †.

A tergo: † Τῷ ὑφιλοτάτῳ ἀθθέντι Δούκα δὲ Σαβοῖα δωθεῖται ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκεται †.

Orig. chart. tabularii Taurinensis.

XXI. 1611, 6. aprilis.

Christodulus, archiepiscopus Cypri, comiti de Monbasilio commendat legatum suum, missum ad ducem Sabaudiae.

Ἐκλαμπρότατε ἀφέντι!

† Ἠκούσαμεν τὸ καλὸν θέλημα τῆς ἀφεντίας σου τῆς ἐκλαμπροτάτης, ὅπου ἔχει εἰς αὐτόν τὸ ἐδικόν μας νεγότηζιο, καὶ τὴν βοήθειαν, ὅπου ἐκάμετε μὲ μίαν τις γραφὴ τοῦ ἐδικοῦ μας ἀνθρώπου,

καὶ τὴν εὐχαριστοῦμεν ατελείωτα, καὶ δια να μεν βρισκεται κανίς. ὅπου να ξεύρει τὴν γλῶσσαν τὴν ῥωμαϊκὴν, να μεταγλοττίσει ταῖς γραφές μας, δὲν εἶδαμεν ἀπόκρισιν ἀπὸ τὴν ὀφιλοτάτην τὴν γαληνότητα, καὶ ἡ μεγάλη μας ἐπιθυμία, ὅπου ἔχωμεν εἰς αὐτὸν τὸ νεγόζιο. γυρίζωμεν δεῦτερον να στίλωμεν τὸν ἴδιον πρωτον αποκομιστὴν τὸν Λοῖζον τοῦ Νικολῶ με τὸν Κοσταντίνον τοῦ Δήμου με ἄλλαις γραφαῖς μεταγλοττισμέναις ἀπὸ ῥωμαϊκὸν εἰς ἰταλιάνον εἰς τὴν ὀφιλοτάτην τὴν γαληνότητην, καὶ τοὺς στέλλωμεν εἰς τὸ χέριν τῆς ἀφεντίας σου τῆς ἐκλαμπροτάτης, παρακαλώντον, νὰ τοὺς φαβορίσι εἰς τὴν ὀψηλοτάτην, καὶ νὰ ἀναγκάσει αὐτὸν τὸ ἅγιον ἔργον, καὶ αν δώσει ὁ θεὸς καὶ τελιοθεῖ αὐτὴ ἡ νίκη ἡ ἐκλαμπρότισου, θελῆς κερδίσει μετὰ γάλον μυστὸν, καὶ ἡγαπιμένος ἀπὸ ὅλον τὸ νισὴ καὶ ξεχωριστὰ ἀπὸ τὸν θεὸν τὸν παντωκράτορα, ἡ ἀφορμῆ, ὅπου θέλον λυτρωθεῖν τοσε ψυχαῖς ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου, ὅπου καθημερηγὸν χάννον ἀπὸ τὴν μεγάλην τυραννία καὶ τὴν ἀτιμονίαν τοῦ τυράννου.

Καὶ ἀκόμη ἡ ἀφεντία σου ἡ ἐκλαμπροτάτι κυράτζα κονδέσσα φαβορίτε αὐτὸν τὸ ἅγιον ἔργον, καὶ θέλετε κερδίσει μεγάλην τιμὴν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὸν θεὸν μεγάλην πληρομήν. ὅχι ἄλλον. κάμνω τέλος, καὶ ὁ ἀφέντης ὁ θεὸς νὰ σὰς δῆδει πασα καλοτιχίαν καὶ εὐημερίαν, καὶ ἡ εδικί μας εὐλογία νὰ εἶναι με τὴν ἐκλαμπροτι-
[τά] σας. Ἐγράπτε εἰς τὴν Λευκωσία τῆς Κύπρου ἐν μηνὶ ἀπριλλίῳ ε' τοῦ αχια' ἔτος.

Τῆς ἀφεντίαςας τῆς ἐκλαμπροτάτης ὁ πατέρας πνευματικός.

† Χριστόδουλος, ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ἰνδ. θ' †.

A tergo: All' Illmo Signor il S. Conde de Mon-Basilio, gentiluomo ordinario della Camera di S. Alteza a Turino.

Orig. chart. tabularii Taurinensis.

XXII. Sine anno.

Christodulus, archiepiscopus Cypri, iterum hortatur ducem Sabaudiae, ut bellum incipiat contra Turcas.

† Τὸ δέσποτο καὶ ὀφιλότατο καθολυκὰ τὸν ἀφέντις μας τὸ δούκα δὲ Σαβόγια Κύπρου ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος καὶ τον εμε αρχερυς

καὶ ἅπας τοῦ κυρίου λαὸς κράτος, νίκη, διαμονήν καὶ γιάν καὶ σοτερυαν καὶ ἐβλογιάν.

Θεόσοστε καὶ καθολότατε ἀφέντι μας βασιλευς. να εχῶ τῶσον καιρον, καὶ δεχῶ νὰ μὰς εβγάλῃς ἀπὸ τὰ χέρια τοὺς ἀπίστους, καὶ το πῖον ἐμάθαμεν καὶ . . . . αφέντης ὁ Βοτόργιος Ζεπετοῦ εἰς τὰ χέρια τις βασιλῆου, καὶ δεόμεθα κυριο θεο επαει τον. πλεον παρακαλοῦμετα χρονια τις μακρομενα μερα και νυκτα, και κατευχουμεθα απο οραν υς οραν, και αφ τις εσικαθισε ο καπιτανος Βετοριος, και εχαλασεν καποτους Τουρκους, αγριοθισαν επανο μας σαν τους αγριους λυκους, και περνουν τα πεδια μας απο τες ακαλες μας, και δεν εχομεν το θαρος μας, μονον ες αφτο τις βασιλιας σου, και πεπομέ τον καταφτις τον Ζεχαρια Μαβρον αρχον τον εβγενεστατο, και ενε πρατικος τοπραματων ολον . . . . . στιν, και αν εχε εἰς τὸν κοσμον του, και ερχαιτε απο το νεοζιον τις Κυπρου καθολικω τα μιστιρα, και στεκομεθα απο τι Πάφον, και να παγι ος το Καρπασι χιλλιαδες χριστιανι δεκα, και θελομε αρματα, και εμεις να σου τα δυσομεν αλλες δεκα και τινα μ . . . . . φερνι τον εξαμον ὁ αποκομιστις ο αφτος και εκ παντος θε πως με τες βουλες μας απανω εις το αφτω . . . . . τις βασιλιατου . . . . . τον απαντον να μας εβγαλις απο τα χερια τους Αγαρινους. ουχι αλλο, και ο ευχη μου και η εβλογια και ο σιχορισι αμην.

Μηνὶ νοεμβριῶ ἰνδ. ιε΄.

Orig. chart. tabularii Taurinensis.

XXIII. 1612, 8. octobris.

Græcus quidam in Franciam epistolam mittit de expeditione contra Turcas.

Κωνσταντινου βασιλεως πολυχρονειμενου μετα πασης της βασιλειας αυτου εν κυριω χαιρειν. εντιμωτατε, ενδοξωτατε, σοφωτατε και δυνατωτατε πασης τημης και αξιας υπερτιμε, εν αγιω πνευματι αγαπητε και ημετερε κουμπαρε, ζινηωρ Τζουαν, καβαληερ Φρατζης και Μάλτης, χαρις ειη ημιν και ειρηνη και ελεος απο θεου παντοκρατορος. δεομε του παναγαθου θεου, ινα σε ευρη η γραφη μας καλα. διοτις και ημεις ειγιοσ εχωμεν τω σωματι, την δε φυχην κυριως ιδεν. υμωσ το παρον ιναι να γνωρησις η αυθεντια σου, οποσ ελαβαμεν την τιμειαν του γραφην τεμπτεβριου 29 παλεω, και εχαρη-

μεν την ειγην σου. δευτερον εμαθαμε τα πηθη σου και εδοξασαμε τον θεον, που ελευθερονει τους φειλακομενους, και των χημαζωμενων λημιν και των ανελπιστων ελπις και βοειθια. ετερον την γραφη δεν αναγνωσαμαι, διοτις δεν οθημαν τον ανθρωπον σου, πλην τα ηθελα γραφι, ολλα τα γηνοσκις. ο λαος και τοπος μας στεκουντε σ τα τεμενη τους, και οσα επρομεταρηζες, ολα τα παντ' εχουν με θεου δυναμις. και ταχεον, μη βραδυνεις, δια το ονομα του Χριστου. ο κοσμος και οι Τουρκοι ηρηνευτησαν και εξενιασαν, και τορι θελει να σε ειδω, αν εις χριστιανος και φιλος. ο κουμπαρος σου ο στρατηγος σε προσκυνει, και εχαρισαι του ο θεος υιον, και στεκει δια την αυθεντια σου. επαρε παραβη και μονιτζιων και σολδια, και κοπιασε, οπου να ενοθουμεν σ το πορτο λε Καγιω, να πληροφορηθουν ο λαος, και να βαλομε πασα ορδινω, και αν ορησις και ινε μπεζωνια, να ερθουμε εις ορισμους της. φρονιμωτατοι λιγα γραφουν, και πολα καταλαμβανουν. ουχι ετερον, και ο θεος Ιησους Χριστος εστω μετα της ευγενειαςου. ερροσο. 1612 . . . οκτοβριου 8 παλεω.

A tergo: Τω τιμιωτατω αυθεντι σινιωρ καβαλιερι Φρατζας και Μαλτας τιμιως και υγιως δοθητω εις τιμιας χειρας.

E codice bibliothecae Parisiensis 9525 f. 21, edidit Buchon, Nouvelles Recherches 1. 270.

XXIV. (1618).

Incolae Mainae Carolum, ducem Nivernensem, hortantur, ut proficiscatur contra Turcas.

Ηφιλοταται και αφεντοι δουκα τις Ναβερσιας Παλαιολογω.

Εγρικυσα με μεγαλοι χαρα και αγαλοιασι, απο τον εκλαπροτατον κονται ντι Καστελ-Ριναλδος μαζοι με τον εκλαπροτατον σινιωρ Πιερο ντοι Μεδιτζι, σιτροφος τον και συνπατριοτις μας, την αγαποι τις ηφιλοτατι σου αφεντοιας και την μεγαλην προθυμιαν, οπου εχισ δια την ελαιφθεριαν, οπου εχισ δια το γενος του Ρομεου, του οποιου εχαριστουμε και προσκηνοουμε την ηφιλοτατι σου αφεντια, να σου δοσι ο θεος χαρι, να ελαιφθεροσις με νοικυς και δυναμες και ταξες, οπου κρεποι δια να παμε κοντρα τον Αγαρινον. και οποτε ερτις με τεξ δυναμες εκηναις, οπου μας επροηπαν η ανοθεν ηριμενοι, και οποτε η υψι-

λοτατι σου αφεντοια θελις ερτοι με εκηναις τες δυναμες και ταξες, οπου μας ηταν η ανοθεν, ημεστεν προθυμοι να προσκηνοισομε την αλτετζα σου, και να την ακολουθισομε και να χασομε το εμα μας δια την αγαποι του εσταβρομενου Χριστου, του οποιου θελομε ζιτοισι, και να απεθανομε ανταμος ες εφ ορου της ζοις μας, με τουτο να εχομε δυναμοι και επιστοσινου απο τον γαλινοτατον και χριστιανικωτατον ριγαν, να μοι μας εξαρισι εις απολοιας, και χαθουμε εμεις και τα πεδια μας, οτι τορα δεν ηναι, οταν αλες βολες, να μας τιπαθισουν, οπου ο Αγαρινος μας εχαλα, και παλοι μας εσιπαθι, αμοι τορα αμας νοικυσι, δεν ηναι να αφισι ψηχοι απο τον κοσμον ετευτον. το λιπον η ηφιλοτατι σου αφεντια θελις καμοι να δοσι ποιτσι τον αναθεν Διον, του οποιου ομιλισαμε οτι καμνι χρια εις το θιον εργον, και στελνομε τον ανοθεν τινιορ Ποιερου ντι Μεδιτζι, ο σιμπατριστις μας και ο πρωτος του τοπου, μας και . . . . ο, ωπου τον εχομε απο τον Καβο τις Μανοις εις την Καλαματα, και εδοκαμε τον θιμισι, δια να γιραιψοι ζιτιματα δια τον τοπον μας, και η τοι οπου να μοινοι και να ζιτοισι δια τον τοπον μας, το στεργομεστεν το δοσο μεταλος τις γραφισ, ηνα διδυ ο ουρανος της ηφιλοτατι σου αφεντιας πασαν δυναμην και νοικην εις τες αξια του αντριες και προθυμιες και ος πριτζιπον εδικο μας. εβλαβις δουλος και εσπλαχνικου, κατα παντα γραφομε απο τον Καβο τις Μανις εος την Καλαματα, γραφομε και σε προσκηνομε, και υπογραφουνται και κατοθεν παρτι απο τους προεστους μας.

Νικαιτας επισκοπος και εξαρκος πατριαρχικος Ζιγου.

Εγω Αυγορις Κλινοδισ στεργομε το ανοθε με τι γενια μου και με το χοριο ολο.

Και εγω Πατρηκιος Φοκα προσκينو την ηφιλοτητα σου αφεντια.

Κ' εγω Δημητρακης Κοντοσταπλος με το γενεα μου κε με τον τοπον μου ολο προσκηνο την ηφιλοτητα σου αφεντια.

Κ' εγω Δημητρης Νηκλος με τη γενεα μου προσκυνω την ηφιλοτητα σου αφεντια.

Ιωσαφος ιερομοναχος και ηγουμενος Χελμου.

Εγω Ηκονομος Νερει χωρας Μιλεα προσκηνομε την υψηλοτατι σου αφεντια τε Νοβερτιας.

Και εγώ Δημήτριος Νουκλος προσκυνώ την υψυλο[τα]τή σου αφεντία με την γενεά μου όλυ και με τον τοπον.

Κε εγώ Φραντζισκος Ουιτηλου στέργομε τα ανοθε με Ζαρνατα . . . . ημετερου του βασιλεως.

Κε εγώ Κωνσταντις Πουβαλος στε[ρ]γομε το ανοθε με τι γενία μου κε με ολι τι Ζαρνατα.

Γεωργιος Σκουμπλος και ταβουλαριος Αρδουβιστας με ολην μου την χορά προσκηνώ την ηψηλοτατι σου αφεντία.

Νικιτας Μελουσιнос κε ταβουλαρης χορας Πραστιου προσκηνούμε τιν υφιλοτατι σου αφεντία.

Οικονομος Κουτήφαρης με τη γενία μου κε με τα χορία του Ζιγού προσκηνούμε την υψυλοτατη σου αφεντιαν.

Δημήτριος Έτυλνανο με τα χορία μου και με τι γενεά μου προσκυνώ τυν υφιλοτατυ σου αφεντία.

Εγώ Διμεας Βελκουνος χορας Αρεχούβας προσκινούμε τιν ηψηλοτατι σου αφεντία δουκα τε Νοβερζιας.

Γεωργιος Κορονεος με τι χορία μου προσκυνώ τυν υψυλοτατυ σου αφεντιαν.

Και εγώ Λουκας δι Μεδητζής απο το Βυτιλο προσκινώ την ηψηλοτητα σου αφεντία.

Και εγώ Θεοδορις Στεφανοπουλος με τιν γενία μου και με το Βιτυλο προσκινώ την υψυλοτατι σου αφεντία.

Και εγώ Θεοδορακις Μαλεβρις με τι γενία μου κε με όλυ το χορία Μανι προσκινώ την υφιλοτατι σου αφεντία.

Και εγώ Κωνσταντος Στεφανοπουλος με τυν γενία μου και με τον Βυτυλο προσκυνώ την υψυλο[τα]τυ σου αφεντια.

Μιχαλακος Κοσμας με τιν γενία μου και με το χορία μου προσκυνώ τιν υψυλο[τα]τι σου αφεντία.

Και εγώ Λυς Μεδυτζυς απο τον Βυτυλο προσκυνώ τυν υψυλοτατη σου αφεντία.

Ε cod. biblioth. Parisiensis 9525 j. 110 edidit Buchon, Nouvelles Recherches 1, 272.

XXV. (1618) 13. iulii ind. XI.

*Dionysius, episcopus Lacedaemonis, litteras dat ad Carolum, ducem
Nivernensem.*

Τῷ ἐκλαμπρωτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνωτάτῳ δουκὶ Νο-
βερσίας, Κάρλῳ Παλαιολόγῳ.

Τὴν ἐκλαμπρωτάτην καὶ σεβασμιωτάτην εἰκόνα τῆς σῆς ἐδοξώ-
τητος ἴδον καὶ προσεκύνησα καὶ ἠδέως κατεφίλησα, δεόμενος τοῦ
θεοῦ, ἀξιῶσαί με προσκυνεῖν αὐτὴν ἐγὼ τε καὶ πάντες οἱ ἡμέτεροι
μέχρις ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς, ὅς ποιῆσαι καὶ διαφυλάξαι αὐτὴν
ἀνωτέραν παντὸς λυπηροῦ καὶ πονηροῦ συναντήματος. ἀμήν. Ἰοὐλ-
λίῳ εἰ γ' ἐν δ. αἰ.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λακεδαιμονίας Διο-
νύσιος καὶ εὐχαίτης καὶ οἰκέτης τῆς σῆς ἐκλαμ-
πρωτάτος.

*E cod. bibliothecae Parisiensis 9525 f. 75 edidit Buchon, Nouvelles Re-
cherches 1. 276. In margine epistolae legitur: Par M, l'archevêque de La-
cédémone, rendue à Monseigneur par M. de Château-Renaut.*

XXVI. (1619).

*Gabriel, episcopus Naupacti et Artae, litteras dat ad Carolum, ducem
Nivernensem.*

Τῷ γαληνωτάτῳ καὶ ὑψολωτάτῳ δουκὶ Νιβερσίας τῷ Παλαιολόγῳ.

Ὅλον τὸν κατὰ θεὸν πόθον καὶ ζῆλον, ὅπου ἔχη τὸ γένος τὸ
ἡμέτερον μᾶς, τὸ ἐγνώρισεν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, Δυρραχίου μητροπολί-
της, κύρ Χαρίτων. γνώριζε ἡ σὴ γαληνότης καὶ ὑψηλότης, πῶς θέ-
λομαι νὰ ἡμέστεν πάντοτες δοῦλοι σου καὶ ἐτοιμώτατοι σκλάβοι, νὰ
σὲ δουλεύσωμεν διὰ τὴν δούλευσιν τοῦ θεοῦ. πίστευσε τοῦ ἀδελφοῦ
ἡμῶν, κύρ Χαρίτωνος, ὅτι σοῦ λέγει τὴν ἀλήθειαν. τὸ ὄνομά σου
τὸ ἐφανερῶσαμεν καὶ τὸ φανερώνομεν εἰς ἅπαντας ἀρχιερεῖς τε καὶ
ἄρχοντας καὶ τοῦ κοινοῦ λαοῦ. ὁ θεὸς νὰ μᾶς δώσῃ χάριν, νὰ τὸν
ἀπολαύσωμεν βασιλέαν μᾶς. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ εἶη μετὰ τῆς σῆς γαληνότητος.

Ναυπάκτου καὶ Ἄρτας Γαβριὴλ καὶ δοῦλος τῆς σῆς γαληνότη-
τος, ἔχων καὶ πολλῶν ἐπισκόπων καὶ ἄλλων πλείττων ἀρχόντων τὴν
γνώμην, ἅπαντες δοῦλοι τῆς σῆς γαληνότητος.

Α τεργο: Τῷ γαληνωτάτῳ καὶ ὑψηλωτάτῳ δουκὶ Νιβερσίας, ἡμ-
τέρῳ ἀφέντι ὡς δουλι τῆς, ἐνχειρισθείτω. εἰς Παρίσιον.

*E codice bibliothecae Parisiensis 9525 f. 111 edidit Buchon, Nouvelles
Recherches 1, 275.*

XXVII. 1632, mense iulio.

*Theocletus, abbas monasterii Cosinitzae, ducem Sabaudiae incitat ad expedi-
tionem contra Turcas in insula Cypro duscipiendam.*

† Ἐγλαμπρώτατε, ὑφιλώτατε, πολλιχροनिμένε ἀφέντι, φιλάξι κύ-
ριος ὁ θεός τὸ ἐνθεον ὄφος τῆς ὑφυλοτάτης σου ἀφεντίας †.

† Ὑφυλώτατε ἀφέντι, κάτεχε, πως ἐγὼ ὁ ἀνάξιος δοῦλος τῆς
ὑψηλοτάτης σου ἀφεντίας Θεώκλιτος, ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος
τοῦ μοναστηρίου τῆς παναγίας ὀνομαζομένη[ς] Κοσινίτζι ἥς τῆς Μακε-
δονίας των τόπον κοντὰ ἡς τοῦ Φυλίπου τοῦ κυροῦ τοῦ μεγάλου
Ἀλεξάνδρου τὸ καστέλιν, καὶ ἔχο μέσα εκατῶν πενίντα καλογέρους,
καὶ ἡ πατρίδα μου ἦνε ἀπὸ τὴν Κύπρον, καὶ κάμνο τὴν πρέπουσαν
μετάνιαν, καὶ προσκυνὸ τὸ ἡποπόδιον τῆς υφυλοτάτης σου ἀφεντίας,
ακομὶ, πολλιχροनिμένε ἀφέντι, ἐγὼ ἐβρίσκομε παρακαλεμένος πολλές
καὶ πολλές φορές ἀπὸ πολλοὺς σιντοπῆτες καὶ παραγκελμένος ἀπὸ τὸ
γένος μου, καὶ ἔνε ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ἔνε πάρμπας μου, κε ζί κε
ὁ πατέρας μου καὶ ἄλλι πολλί μου γενεά, ὡς καθὸς φένουντε, καὶ
κάμνου τὴν πρέπουσαν μετάνιαν καὶ προσκινουὺν τὸ ὑποπόδιον τῆς
ὑψηλοτάτης σου ἀφεντίας ὡς βίγαν καὶ ἀφέντιν τους, ὅπου ἦτον ὁ
θρόνος σου πάντοτε ἡς του λογου τους. τόρα παρακαλοῦν καὶ δέουντε
τῶν πολλιεύσπλαχων Χριστὸν διὰ τὴν ηγίαν τῆς εγλαμπροτατης σου
ἀφεντίας ἡς τοὺς κερούς σου, να κάμις ἀνθίμισιν, νὰ τοὺς ἐλεημονι-
θίς καὶ να τοὺς εβγάλις ἀπο τα χερια τῶν Ἀγαρενῶν, κε θέλουν ἔστην
πάντωτε σκλάβι σου, καὶ νὰ παρακαλουν ἡμέραν καὶ νίκταν τὸν θεὸν
διὰ τὴν ηγίαν σου, καὶ διὰ τοῦτον εἰς καλήν βεβέοσιν κάμνω ἐγὼ
προμέσαν μὲ τὸ ἴδιον μου χέριν, πως οπόταν υφυλοτάτι σου να μου
ἀκούσις, ὡς καθὸς ἐγὼ θέλο να γουβερνασις τὸ καὶ να μὴν ἔχῃς τὴν
Κύπρον ἡς το χέριν σου τώσων εὔχολα, οσα να εκράτουν ἕναν μίλλον ἔς
το χέριν μου, καὶ να σου τὸ ἔδοκα, κάμνο το κορμήν μου δια σιγουρτάν,
να ἔχῃς ἐξουσίαν να καμνις τα κοματια μου οσαν τα φτια μου, διό-

της ἔχο θαρος ις τόν Χριστόν, πως με το θελιμαν τοῦ θεοῦ καί με το ριζηκον τῆς πολλιχρονημενις σου ἀφεντίας οπόταν εγὼ να παγο καί να ακούσουν το ονομαν μου, πως να ἔχο την Κύπρον ις το χέρι μου χόρις καμίαν πέραξιν, καί ἔτζι διδο τῆς πολλιχρονημενισου αφεντίας, να βεβεοθης ακομι, ἐπιδι καί να ηρτα εδο ις τήν Φράντζαν ις το Παρίσι δια καπγιον σερβιτζιον του μοναστιριου, εγνωριζα τον ευγενεστατον τιμιον ἀρχοντα κύριον Γρανόν δια φρονιμον, προκομενον καί ἄξιον διὰ τετγια πραγματα καί πρακτικόν ις αυτον τον τόπον, εκαμα τοῦτο ραζουναμεντον, καί πολλα του εκαλοφани, καί δεν θελι, να με αφίσι, να παγο πούποτε, οστι να ιδούμεν ρεσπόσταν ἀπό τήν υψιλοτάτην σου, διότης λεγι μου καθιμέρα, πως ἴσε ἀφέντης του, καί με ἐξέταξεν πολλά, καί με ἔβαλεν, καί ἔκαμα τὸ δεσένγιον τῆς Κύπρου, δια να σου το στίλι. μα δι αγαπην Χριστου, ας ινε σικρεταμεντι ετούτη η ὑπόθεσις, οσον να ημπορις, δια να μην ξιφονιστί τετγιος λόγος, κί χαλάσουν την γενεα μου καί τὸ μοναστίρι μου και αλους πολλοὺς χριστιανούς, καί καμνο σου την φεδεν εμπροσθεν ης τον Χριστόν, πως να ισε σιγουρου ις ετούτα, οπου σου γραφο, και αν οριζις, στίλε μου γράμαν, να πρεζενταριστο εμπροσθέν σου. ουχι ετερον, καί ὁ κύριος ημων Ιησους Χριστος καί ἡ πρεσβια τῆς παναγιας μας να ινε παντα βοιθοσου, καί να σου διδι παντα νικιν ις τους εχθρούς σου' . . . . . ιουλίου 1632 Χριστου.

† Ος αναξις δουλος προσκυνὸ καί γραφο †.

† Θεωκλιτος, ἱερομόναχος καί προηγουμενος Κοσσινιτζης †.

A tergo: Τω εγλαμπροτατο και υψυλωτατο ημων αυθεντιν Κυρίου κυρίου δουκα δε Σαβόγια, πρηντζιπου δε Πγεμουντε και ρίγα τῆς Κυπρου ἄξιος, δοθι[τω].

Orig. chart. tabularii Taurinensis.

XXVIII. 1696, 28. octobris.

Clerus et incolae Artae equitem Liberacium accusant criminum apud ipsos commissorum.

† Υψηλότατοι, ἐκλαμπρότατοι καί ἐξωχότατοι αὐθένται καί διοικηταί τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατίας τῶν Ἐνετῶν. ἡμεῖς οἱ ἐκ τῆς ἠχμαλωτισμένης Ἄρτης ἄθλιοι καί ταλαίπωροι δούλοι ὑμῶν

δουλικῶς τὴν ἐξωχότητα ὑμῶν προσκυνοῦμεν, ἕως ἐδάφους τῆς γῆς προσκυνοῦντες, παρακαλοῦντες καὶ δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, νὰ διατηρῇ τὸ ἕνθεον καὶ γαληνότατον κράτος τῆς δικαιοτάτης ἀριστοκρατίας ὑμῶν ἀσινὲς ἀπὸ πάσης ἐναντίας ἐπηρίας καὶ ἀνώτερον ἀνιαροῦ παντός συναντήματος.

Τὸ γράμμα μας, ἐξωχότατοι καὶ ὑψηλότατοι αὐθέντες, εἶναι, διὰ νὰ ἀναφέρωμεν πρὸς τὴν ἐξωχότητά σας τὰς μεγάλας δυστυχίας καὶ αἰχμαλωσίας καὶ δημεύσεις τῶν ὑπαρχόντων ἡμῶν καὶ ἐμπρησμοὺς τῶν οἴκων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ὅπου ἔγιναν εἰς ἡμᾶς διὰ χειρὸς τοῦ ὑψηλοτάτου καβαλιέρ Λιμπεράκη. ἡμεῖς οἱ ἐλεεινοί, ἐξωχότατοι αὐθένται, εἴχαμεν ἕως τοῦ νῦν (ἀφ' οὗ ἡ ἁγία Μαῦρα καὶ ἡ Πρέβεζα ἐκυριεύθη ὑπὸ τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατίας ὑμῶν) δέκα τρεῖς χρόνους, ὅπου μὲ τὸ νὰ εἴμεσθεν ὄμοροι, ἐφοβερζόμεθα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς αὐτῆς ἀφεντίας, νὰ αἰχμαλωτισθοῦμεν, ὅμως εἴχαμεν εὐνοίαν καὶ ἐφυλαγόμεσθεν κατὰ τὸ δυνατόν μας, καὶ εἴχαμεν φυλαγμένο τὸ πράγμα μας, καὶ δὲν ἐβλάβημεν παντελῶς, καὶ εἴχαμεν προθυμίαν, καὶ πρότερον νὰ προσπέσωμεν, καὶ νὰ προσκυνήσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν γαληνοτάτην αὐθεντίαν, διὰ νὰ λυτρωθοῦμεν ἀπὸ τοὺς φόβους, ἀλλὰ ἐμποδιζόμεθα ὑπὸ τῶν κρατούντων ἡμῶν. μόλις δὲ μετὰ τοὺς δεκατρεῖς χρόνους ἐπήραμεν ἄδειαν, καὶ παρευθὺς μετὰ προθυμίας ἐπήγαμεν εἰς τὴν ἁγίαν Μαῦραν, καὶ ἐπροσκυνήσαμεν, καὶ ἐγίνημεν σούδητοι τοῦ ἀγίου Μάρκου διὰ μέσου τοῦ ὑψηλοτάτου ἀφέντου γενεράλη Ἀντωνίου Μολήνη, καὶ ἐσυμβιβάσθημεν μετ' αὐτοῦ, νὰ πληρώνωμεν κατ' ἔτος ρέαλια τῶν ἀριθμὸν χίλια πεντακόσια ἤτοι 15(00), καὶ ἔστοντας νὰ ἦλθεν ὁ μισὸς καιρὸς, ἐπληρώσαμεν τὴν ράτα ἡμῶν ρέαλια ἐπτακόσια πενήκοντα ἤτοι 750, καὶ ἐχάρημεν ἅπαντες χαρὰν μεγάλην, πῶς ἠλευθερώθημεν ἀπὸ τοῦ πολλοῦ φόβου τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ εἴμεσθεν ἐλεύθεροι. ἑξαπίνης δὲ, δὲν ἠξεύρομεν πῶς, ἦλθεν ὡς φθοροποιὸς ἀστραπὴ ὁ ψηλότατος καβαλιέρ Λιμπεράκης, καὶ ἐφθειρε καὶ ἠφάνισεν ἄρδην τὴν Ἄρταν καὶ τὰ χωρία αὐτῆς καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας χριστιανοὺς, ἄρπαξε τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν, ἔκαυσε τὰ ὀσπήτια, ἐδήμευσε τὰ ἱερά σκεύη τῶν ἐκκλησιῶν, ἔρριψαν κατὰ γῆς τὰ ἅγια ἀρτοφόρια μετὰ τοῦ ζωηφόρου ἄρτου, ἔσυραν γυναῖκας μετὰ τῶν παιδίων αὐτῶν, ἐτράβισαν καὶ ἐφθειραν παρθένους καὶ ἄλλα μυρία κακὰ ἐποίησαν ἡμῖν οἱ ἄν-

θρωποί του, χριστιανοί λεγόμενοι, χριστιανούς ἡμᾶς ἐκακοποίησαν, καὶ ἐλεηλάτησαν λεηλασίαν ἐσχάτην τῇ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ τοῦ αὐγούστου μηνός, καὶ τελείως ἡμᾶς ὑστέρησαν τῶν ὑπαρχόντων πολλούς, ἀπὸ λόγου μας, πιστεύσατε, αὐθένται ὑψηλότατοι, ἐγύμνωσαν, τελείως ὡς τοὺς ἐγέννησεν ἡ μήτηρ αὐτῶν, καὶ ἐπεριπατοῦσαν γυμνοὶ, φεῦ, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, θέαμα ἐλεεινὸν τοῖς ὀρώσι καὶ τί λέγομεν, τὴν ἡμέραν ἐκείνην μόνον; ὅπου καὶ ἕως τῆς σήμερον γυμνοὶ συνδιάγουσιν, οὔτε σκεπάσματα ἔχοντες πρὸς αὐτάρκειαν, οὔτε ἐνδύματα. τὴν ἡμέραν ἐκείνην, αὐθένται ἐξωχότατοι, θάμβος ἦν, νὰ ἰδῆ τις τὸν ἥλιον αὐτὸν, ὅπου ἐσκοτίσθη συμπάσχων, λογιάζομεν, καὶ αὐτὸς τῇ μεγίστῃ δυστυχίᾳ τῇ γιγνομένῃ ἡμῖν. δὲν ἤξεύρομεν, εἰ νὰ εἰπούμεν διὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, εἰς τίνα θρησκίαν εὐρίσκεται μετὰ τοὺς Τούρκους ὄντας, χριστιανοῖς ἐπολέμει, καὶ τώρα μετὰ τοὺς χριστιανούς συνδιάγων, χριστιανοῖς πολεμῆι, χριστιανός λέγεται, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ δὲν ὁμοιάζουσι χριστιανικὰ, διότι τινὰ τῶν Τούρκων δὲν ἔβλαψε, μήτε ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ἔλαβεν οὐδὲ ὀβολὸν ἔξω ἀπὸ δέκα ὀσπῆτια, ὅπου ἔκαυσεν, ἀλλὰ μήτε τῶν Ἑβραίων ἔλαβέ τι, μόνον δὲ τοὺς χριστιανούς ἐζημίωσε καὶ ὑστέρησε τῶν ὑπαρχόντων, ὥστε καὶ μίαν ἐκκλησίαν τοῦ θεολόγου Ἰωάννου ἔκαυσεν. δὲν ἡμποροῦμεν νὰ γράψωμεν κατὰ λεπτιῶς ὅλα τὰ κακὰ, ὅπου μας ἔκαμαν. τοῦτο μόνον γράφομεν, ὅτι ὡς ἐχθροὶ καὶ ἀλλότριοι τῆς θρησκίας ἡμῶν ἐφέρθησαν πρὸς ἡμᾶς· ἴσως καὶ οἱ γραμματοκομισταὶ, ὅπου ἔρχονται πρὸς τὴν ὑμῶν ἐξωχότητα, διὰ ζωστικῆς φωνῆς θέλει τὰ φανερώσει πλατύτερον. ἔτι δὲ καὶ προσεπαπειλεῖ, διὰ νὰ ἔλθῃ καὶ πάλιν νὰ μᾶς ἀφανίσῃ τελείως καὶ νὰ μᾶς ἐξαλείψῃ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. διὰ τοῦτο προσκυνοῦμεν ἡμᾶς, ἐκλιπαροῦμεν, παρακαλοῦμεν καὶ δεόμεθα ἡμῶν, αὐθένται ἐξωχότατοι, ἵνα συμπασχῆσθε ἡμῖν καὶ ἐλεήσῃτε ὡς ἐλεήμονες καὶ ποιήσετε ἔλεος μεθ' ἡμῶν διὰ τὸν τοὺς ἐλεήμονας μακαρίζοντα Κύριον, καὶ ποιήσῃτε δικαιοσύνην εἰς ἡμᾶς ὡς χριστομίμητοι καὶ δικαιοτάτοι κριταὶ, ἵνα εὕρητε τὸν δίκαιον κριτὴν Χριστὸν, τὸν θεὸν ἡμῶν, ἴλεον ἐν τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως, διότι θέλετε ἐλεήσει καὶ δικαιώσει ἀνθρώπους ὁμογενεῖς, ὁμοφύλους καὶ ὁμοπίστους χριστιανούς, διὰ τοὺς ὁποῖους ἔχυσεν ὁ δεσπότης Χριστὸς τὸ ἅγιον αὐτοῦ αἷμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τοὺς ἐξηγόρασε ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου. νεύσατε τοίνυν,

ὧ βέλτιστοι καὶ ὑψηλότατοι αὐθένται, εἰς τὴν κάκωσιν καὶ ταπεινώσιν ἡμῶν, τῶν ἀθλίων καὶ ταλαιπώριων ἀδελφῶν σας χριστιανῶν, καὶ μὴ ἀποτήχωμεν οἱ ἄθλιοι τῆς αἰτήσεως καὶ ἀφανισθῶμεν καὶ ἐξαλειφθῶμεν τελείως ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ἡμεῖς ὑποσχώμεθα πληροῦν τὸ κατ' ἔτος συμπεφωνηθὲν, καὶ προσέτι μένομεν χρεώσται, ἵνα εὐχώμεθα καὶ παρακαλῶμεν τὸν παντοδύναμον θεὸν, νὰ διαφυλάττῃ καὶ νὰ διατηρῇ τὸ γαληνότατον κράτος καὶ δικαιοτάτον τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατίας ὑμῶν ἀσινές καὶ ἀλώβητον πάσης ἐναντίας ἐπηρείας καὶ περιστάσεως εἰς αἰῶνας αἰώνων, ἀμήν. 1696 ὁ κ-
τω β ρ ἰ ο υ 28. κατὰ τὸ παλαιόν. ἀκόμη παρακαλοῦμεν τὴν ἐξωχώτητα ἡμῶν τὸ εἶ τι ἤθελε φανῆ, νὰ πληρώνωμεν, νὰ γένη κοινὸν εἰς τὴν Ἄρταν, τὰ χωριά της καὶ τὸ Τζιουμέρκα καὶ Ραδοβύζι ἔτσι ἐφάνη κοινῶς εἰς ὅλους νὰ γένη μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημα †.

† Γρηγόριος ἱερομόναχος ὁ διδάσκαλος καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἄρτης καὶ εὐχέτης ὑμῶν †.

† Θεόδωρος ἱερεὺς ὁ οἰκονόμος Ἄρτης καὶ εὐχέτης ὑμῶν †.

† Διαζὸς Μπουστρῶν ὁ λογοθέτης Ἄρτης καὶ δοῦλος ὑμῶν. †.

† Χριστόδουλος ἱερεὺς ὁ σακελλάριος Ἄρτης εὐχέτης ἡμῶν †.

† Ἰωάννης Χαικάλεις ὁ σκευοφηλαξ Ἄρτης καὶ δοῦλος ὑμῶν †.

† . . . πηλιώτης ῥεφενδάριος Ἄρτης καὶ εὐχέτης ὑμῶν †.

† Ἰωάννης Ἄνδρόν . . καὶ δοῦλος ὑμῶν †.

† Ἰωάννης ἱερεὺς ὁ Καστρισιος καὶ εὐχέτης σας †.

† Ἰωάσαφ ἱερομόναχος ἡγούμενος καθ' ὁδὸν Βρύσεως καὶ εὐχέτης ὑμῶν †.

† Γεώργιος ἱερεὺς ὁ ἐπὶ τῶν Γονάτων καὶ εὐχέτης σας †.

† Δαμιανὸς ἱερομόναχος ἡγούμενος Βλαχέρνης καὶ εὐχέτης ὑμῶν †.

† Ἰωάννης Πετρὶς ὁ δικαιοφήλαξ Ἄρτης καὶ δοῦλος ἡμῶν †.

† Βασίλις Βράνις καὶ δοῦλος ὑμῶν †.

† Δημήτριος ἱερεὺς ὁ οἰκονόμος Κωνστακέων καὶ δοῦλος ὑμῶν †.

† Δημήτριος Ράπτης πρωτονοτάριος Ἄρτης καὶ δοῦλος ὑμῶν †.

† Λεοντάρης Κοτζούλη καὶ δοῦλος ὑμῶν †.

† Ἀντώνιος ἱερεὺς ἱερομνήμον Ἄρτης καὶ εὐχέτης ὑμῶν †.

† Γερμανὸς ἱερομόναχος καὶ εὐχέτης σας †.

† Χρῖσανθος ἱερομόναχος εἰγούμενος τοῦ Θεωτοκείου καὶ εὐχέτης εἴμον †.

† Γαβριήλ εἰηρομόναχος καὶ εἰγούμενος τῆς Κεῖρας Πεφαναί-
ρομένης καὶ εὐχέταις.

† Μνος Πατακινὸς ἀπὸ Χαλικιαδῶν καὶ δούλος ὑμῖν †.

† Νηκολαὸς Γληκῆς καὶ δούλος στῆς †.

A tergo: Τοῖς ὑψηλοτάτοις, ἐξωχοτάτοις καὶ ἐκλαμπροτάτοις ἀν-
θένταις καὶ διοικηταῖς τῆς δικαιοτάτης ἀριστοκρατίας τῶν Ἑνετῶν
εὐτυχῶς εἰς Ἑνετία †.

*Orig. chart. tabularii veneti. Exstat in volumine, cui titulus: Deliberazioni
del Senato 1697, Rectori vol. 130.*

XIX. 1711, 23. martii.

Petri Magni, Russorum imperatoris, litterae datae ad Graecos Turcis subiectos.

Μεταγλώττισις τῆς γραφῆς, ἧς ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ ἡ
Τζάρης εἰς πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς τουρκικῆς
βασιλείας, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐγύρευε βοήθειαν.

Ἐδοξαζώτατε μπέη Ἀβράμ, ὁποῦ εὕρισκσαι εἰς τὸ Βαρνίκι,
σοῦ στέλνω ἐτοῦτο τὸ παρὸν γράμμα, πολλὰ ἠγαπημένε μου. ἐγὼ ὁ
Τζάρης τῆς Μοσχοβίας καὶ βασιλεὺς τῆς Ῥωσίας ἐσένα καὶ πάντας
τοὺς πιστοὺς καὶ πάντας τοὺς μητροπολιτάδες, ὁποῦ μᾶς ἀγαποῦν,
καὶ τοὺς βοϊβοδάδες καὶ τοὺς σερδάριδες καὶ τοὺς προεστοὺς τῶν
κλεπτῶν καὶ τοὺς καπιτάνους καὶ τὰ ἄξια παλικάρια καὶ πάντας
τοὺς χριστιανοὺς, ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν πίστην μας, καὶ τοὺς Ῥωμαίους,
ὁποῦ δουλεύουν δίκαια τὴν πίστην μας, καὶ πάντας τοὺς παπάδες
καὶ τοὺς Σέρμους καὶ τοὺς Χορβάτους καὶ τοὺς Ἀρνάουτιδες καὶ
τοὺς Μποσνάκιδες καὶ πάντας, ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ μοναστήρι τῆς
Ρούμελης, καὶ ἐκείνους, ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ μέρος τοῦ Μαυροχώρου,
καὶ τοὺς Μοντενεγρίνους καὶ τοὺς Γιανιώτες καὶ τοὺς Τιογιογιατλί-
δες καὶ τοὺς Δερνικλίδες καὶ τοὺς Τορνοβλίδες καὶ τοὺς Χορβάτες,
εἰς κοντολογία πάντας, ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν θεόν, καὶ τοὺς χριστια-
νοὺς χαιρετῶ, καὶ τῷ θεῷ σας παραδίδω, καὶ σέρνω κόπον διὰ ἀγά-
πην θεοῦ, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐμπῆκα ὑποκάτω εἰς τὸ μεγάλο βᾶρος
τῆς βασιλείας τοῦ Τούρκου, διὰ νὰ πολεμήσωμεν. ἔτσι νὰ ἠξεύρετε,
καὶ ἐκεῖνοι, ὁποῦ εἶναι ὑποταγμένοι σας, καὶ ὅποιος μᾶς ἀγαπᾷ,
καὶ ὅποιος ἀγαπᾷ καὶ ἀκούμπισεν εἰς τὸν θεόν καὶ ἐπιθυμῆ νὰ

ἔμπη εἰς τὸν παράδεισον, ὅλοι μὲ καθαράν καρδίαν νὰ ἔμπωμεν εἰς αὐτὸν τὸν κόπον διὰ ταῖς ἐκκλησίαις μας καὶ διὰ τὴν πίστιν μας, διατι οἱ Τούρκοι ἐτσαλαπάτησαν τὴν πίστιν μας, καὶ μὲ δόλον ἐπήρσαν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοὺς τόπους μας, καὶ περισσαῖς ἐκκλησίαις καὶ μοναστήριά μας τὰ ἐδιαγούμισαν καὶ τὰ ἐκαταχάλασαν καὶ τὸ νῦν ἀκόμι τὸ ῥωμαϊκὸν βασίλειον καὶ τὰ ἄλλα μὲ δόλους τὰ ἐπήρε, καὶ πόσῃν πτωχολογίᾳ, πόσαις χήραις καὶ ὀρφαναῖς ἐσκλάβωσαν καὶ διεσκόρπισαν, καθὼς κάμνει ὁ λύκος τὰ πρόβατα, καὶ πόσους τόπους ἔχουν παρμένους μὲ δόλον καὶ τὴν σήμερον, ὅσους σκλαβῶνουν μὲ δοναστείαν, τοὺς τουρκεῖον, καὶ πόσους ἀνθρώπους μας καὶ πόσους τόπους μας ἔχει παρμένους μὲ δόλον. λοιπὸν ἐγὼ πηγαίνω εἰς τὴν βοήθειάν σας· ὁ Τούρκος ἔσμιξε μὲ τὸν Σφέτζον, ὅμως τὸ σπαθί μου ἔκοψε περισσοὺς ἀνθρώπους, ἡ βασιλεία μου δὲν εἶναι μικρὴ ἕως τώρα, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν πολλοὺς ἐχάλασα καὶ πολλοὺς ἐσκόρπισα. ὁ τωρινὸς πόλεμος, ὅπου κάμνω, εἶναι δίκαιος, μὲ τὴν γνῶσιν μου ἐκατάστησα τὸ βασίλειόν μου. ὁ πόλεμος, ὅπου κάμνω τώρα, εἶναι διὰ τὴν κακίαν τοῦ Σφέκου, καὶ ἀκόμι τρία μεγάλα ῥηγάτα μὲ περισσὰ κάστρα, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸ περιγιάλι τοῦ ἀγχιαλοῦ, θέλω νὰ τὰ πολεμήσω. μὲ τὸ θέλημα καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ τὸ σπαθί μου εἶναι κοφτερό. ἐὰν θελήσει ἡ καρδία σας, μὴ φύγετε ἀπὸ τὸ μέγαλον μου βασίλειον, διατι δὲν εἶναι δίκαιον, μήπως σὰς ξεμαυλίσουν οἱ Τούρκοι καὶ φύγετε ἀπὸ λόγου μου.

Τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου ἔστειλα εἰς Κωνσταντινούπολιν, τοὺς ἐφυλάκωσαν, ὅμως καὶ ἐκείνους καὶ περισσοὺς ἄλλους θέλομεν εὐγάλη, ἀπὸ τὰ χερίά τους, ἡμεῖς σὰς ἀπανтуχαινομεν, δὲν εἶναι εὐλογον νὰ ἀργοπορήσετε· ἐγὼ σὰς κράζω εἰς τὸ ἀσκέρι μου καὶ εἰς τὸ μέγαλο τάμπουρό μου, καὶ ἐσεῖς νὰ φέρετε καὶ πιστοὺς σας φίλους. αὐτὸ νὰ τὸ ἠξεύρω ἀπὸ λόγου σας, καὶ νὰ σὰς πιστεύσω, μόνον μήπως καὶ ἐμάθετε μὲ τοὺς Τούρκους καὶ πατήσετε τοῦ λόγου μου, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ σπαθίου μου νὰ εὕρητε ἡσυχίαν, καὶ νὰ γλυτώσετε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, βοηθῶντας ὁ κύριος συκῶνει τὴν τρομάρα ἀπάνω μας, καὶ τὸ χριστιανικὸν νικηφόρον ἀσκέρι μου ἀντιστέκεται τῷ ἐχθρῷ, καὶ κάμνει πόλεμον. ἡ μεγαλοφυχία τῆς καρδίας σας εἶναι πρὸς χρέος νὰ σικώσετε τὸν φόβον καὶ νὰ πολεμήσετε, διὰ τὴν πίστιν καὶ διὰ ταῖς ἐκκλησίαις σας ἄς χυσομεν ἕως τὴν ὑστερινήν

σταλαγματείαν τὸ αἷμά μας. καὶ ὅτι τιμὴν σὰς ἔκαμαν οἱ αὐθεντά-
 δες καὶ μεγάλοι ἀγάδες, καὶ ἐγὼ παρόμοια θέλω σὰς τὴν κάμνω,
 ἕνας μὲ τὸν ἄλλον ἄς δοξασθοῦμεν μὲ τὸ σπαθί μας, ἔτσι ἦλθεν προ-
 ταγὴ ἀπὸ τὸν θεὸν, καὶ ἐκεῖνα, ὅπου σὰς γράφω, νὰ τὰ πιάσετε εἰς
 τὴν ἐνότητα τοῦ θεοῦ, ἄς ἐνωθοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ἄς ζωστοῦμεν τὸ
 σπαθί ἐνάντια εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἄς πολεμήσωμεν, τὰ βασιλεία ἄς μᾶς
 ἐπαινέσουν, διὰ τὴν λύτρωσίν σας ἐμπάινω εἰς τὰ βάσανα, καὶ θέλω
 νὰ μὲ βοηθήσετε, καὶ μετὰ ταῦτα θέλει σὰς δώσῃ ὁ θεὸς τὸ πᾶσα
 καλὸ, καὶ θέλετε εὐρῆ ἐκ μέρους μου τιμὴν καὶ εὐσπλαγχνίαν. σὰς
 λυποῦμαι, νὰ σὰς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀσεβῶν, νὰ ζωγονήσω
 ταῖς ἐκκλησίαις σας, νὰ στήσω τοὺς σταυροὺς σας. τέλος πάντων διὰ
 τὴν πίστιν θέλετε πολεμήσῃ, ἄς δοξάσωμεν τὸν θεὸν, ἄς χαροῦμεν,
 καὶ τοὺς τόπους τῶν πατέρων σας νὰ πασχίσωμεν νὰ τοὺς πάρωμεν.
 τὸ βασίλειόν μου εἶναι παλαιὸν καὶ μέγαλον, καὶ διατὶ σὰς λυποῦμαι
 πλεώτερον παρὰ τοῦ λόγου μου, σὰς ἔγραφα ἐτοῦτα τὰ λόγια, καὶ
 σὰς τὰ ἔστειλα.

1711, μαρτίου 23.

Τζάρης τῆς Μοσχοβίας.

E cod. bibliothecae Vindobonensis.

III.

Acta graeca imperatorum Othmanidarum et equestris ordinis Hospitalis S. Ioannis.

I. (1431).

Sinan Pascha hortatur incolas Ioanninorum, ut se subiiciant Turcis.

Μετὰ φρασις τουρκικῆς κοινοποιήσεως, ἣν ἐκ τοῦ στρατοπέδου διεύθυνεν ὁ μέγας βεζύρης Σινὰν Πασσᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1431 πρὸς τοὺς πολιορκουμένους Ἰωαννίτας.

Τῆς κεφαλῆς τῶν κεφαλάδων καὶ αὐθέντου πάσης δόσεως, τοῦ Σινὰν Πασσᾶ, ὄρισμός καὶ χαιρετισμός εἰς τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην τῶν Ἰωαννίνων καὶ εἰς τοὺς ἐντιμοτάτους ἄρχοντας, τὸν καπετὰν Στρατηγόπουλον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ καπετάνου κῦρ Παῦλον καὶ εἰς τὸν πρωτομαῖστορα τὸν Βουῖσαβον καὶ εἰς τὸν πρωτασηκρίτην Στανιτζην καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας τῶν Ἰωαννίνων μικροὺς τε καὶ μεγάλους. νὰ ἡξέυρητε, ὅτι μᾶς ἔστειλεν ὁ μέγας αὐθέντης νὰ παραλάβωμεν τοῦ Δούκα τὸν τόπον καὶ τὰ κάστρα του, καὶ ὤρισε μᾶς γοῦν οὕτως, ὅτι ὅποιον κάστρον καὶ χώρα προσκυνήσει μὲ τὸ καλόν, νὰ μὴν ἔχη κανένα φόβον, οὔτε κακίαν, οὔτε κούρσευμα, ἀλλ' οὔτε κανένα χαλασμόν, καὶ ὅποιον κάστρον καὶ χώρα δὲν προσκυνήσει, ὤρισε, νὰ καταλύσω καὶ νὰ τὰ χαλάσω ἐκ θεμελίων, ὡσπερ ἐποίησα καὶ τὴν Θεσσαλονίκην. διὰ τοῦτο γράφω σας καὶ λέγω, ὅτι νὰ προσκυνήσητε μὲ τὸ καλόν, καὶ νὰ μὴ πλανηθῆτε εἰς τῶν Φράγκων τὰ λόγια, ὅτι τίποτε δὲν σᾶς θέλουν ὠφελήσει, πλὴν θέλουν σᾶς χαλάσει, καθὼς ἐχάλασαν καὶ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, καὶ ἔνεκα τούτου ὁμνύω σας εἰς τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τὸν προφήτην Μωάμεθ καὶ εἰς τὰ ἑπτὰ μουσάφια καὶ εἰς τοὺς ρκδ' [χιλιάδας] προ-

φήτας τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν φυγὴν μου καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν μου καὶ εἰς τὸ σπαθί, ὅπου ζῶνομαι, ὅτι νὰ μὴν ἔχητε κανένα φόβον, μήτε αἰχμαλωτισμὸν, μήτε πιασμὸν, μήτε μασγίδι νὰ ποιήσωμεν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκκλησίαις σας νὰ σημαίνουν, καθὼς ἔχουν συνήθειαν. ὁ δεσπότης νὰ ἔχη τὴν κρίσιν τὴν ῥωμαϊκὴν καὶ ὅλα τοῦ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, οἱ ἄρχοντες, ὅσοι ἔχουν τιμάρια, πάλιν νὰ τὰ ἔχωσι τὰ γονικά τους, τὰ ὑποστατικά τους καὶ τὰ πράγματά τους, ὅλα νὰ τὰ ἔχουν χωρὶς τινος λόγου, καὶ ἄλλα, ὅ τι ζητεῖται, νὰ σᾶς τὰ δώσωμεν. εἰ δὲ καὶ σταθῆτε πεισματικοὶ καὶ δὲν προσκονήσητε μὲ τὸ καλὸν, νὰ ἠξεύρητε, ὅτι ὥσπερ ἐδιαγομίσαμεν τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἐχαλάσαμεν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ἐρημώσαμεν καὶ ἀφανήσαμεν τὰ πάντα, οὕτω θέλομεν χαλάσει καὶ ἐσᾶς καὶ τὰ πράγματά σας, καὶ τὸ κρίμα νὰ τὸ γυρεύσῃ ὁ θεὸς ἀπὸ σᾶς.

Edidit Aravantinos in libro: Chronographia τῆς Ἡπείρου. Athenis 1856. 1857. 2. 315.

II. 1440, 20. septembris.

Magister ordinis Hospitalis S. Ioannis incolae Lindi hortatur, ut contra Saracenos defendant locum dictum Castelrosso.

Ἡμῆς φρά Τζουάν Ντελεστικ, θεοῦ χάριτος μέγας μαῖστορ τοῦ ἱεροῦ ἤκου τοῦ Ὀσπιταλίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Ἱεροσολίμων καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ πένιτων φύλαξ, εἰς ἅπαντας ὀφρτζιάλιους, γέροντας καὶ παντὸς τοῦ κοινοῦ λαοῦ τοῦ κάστρου μας τῆς Λήνδου τοῦ ἁγίου ὀσπιτίου τοῦ ὀσπιταλίου χαρεόθε ἐν κύριον. γνωστὸν ἐστὶν ἅπαντας, ὅτι ὁ σουλτάνος τοῦ Κάιρος οἱ Σαρακινοὶ πολεμίζουσι τὸ κάστρο μας τῆς Μεγιστῆς, νὰ τὸ πάρουν, καὶ ἔρχονται πρὸς ἐμᾶς. διὰ τοῦτο ἔκιμας ἀρμάδιαν καὶ δύναμην θεοῦ χάριτος νὰ ὑπείρω πρὸς ἐκείνους, καὶ νὰ πλοῦν τζακίσω μεγαλύτερον παρ' ἐκείνους, εἰς τοῦτο παρακαλό σας ἀκριβὸς καὶ ὀρίζο σας ὑπανόειν πενάς τῆς ὑπησιτίας καὶ φούρκας, καὶ νυ χάσου ὅλλα τὰ καλλὰ, τὰ ἔχουν. κατὰ τὰς ὄρας, ὅπου νὰ ἴδετε τὸν γραφέν μου, διὰ σύντομον πάση ἀνθρώποις, ὅπου νὰ ἴνε τοῦ κουπίου νι ἔμπει εἰς τὸ κάτεργον τὸ στόλο αὐτοῦ, νὰ ἔρτουν, νὰ κάμομεν νίκην κατὰ τὸν ἐχθρόν μας κε τὸ πλερομάν σας, διὰ τοῦτο γράφον σας, ἴνκολι, βόβουλι, τοῦτον, ὅτι νὰ μηδὲν ἔχετε καμίαν ἐντίρις περιερχομένου διὰ τὸ γεραρίαν καμίαν, ἀνεναϊντο τὸ ὀρκομοτικόν

μας στερεόν και δυνατόν ὅσον ἦταν, και οὐδ' ἐμῆς, οὐδέ ἄλλου. οὐδέ ἄλλου μαίετορ, ὅπου νά ἔλθῃ ὀπίσω μας, νά μηδέν ἔχει ἀδίκαν νά τὰς ἀναχλίσει τύποταν, τοῦτο δὲ ἦνε μεγάλη χρίσις, πῶ ποτὲ οὐδὲν ἐγένην. και εἰς τοῦτο ἔχεται καλήν καρδίαν, ὅτι θελή νικήσει τὸ ἅγιον Ὅσπιτάλην, διότι ἐκίνοι εἶνεν ξύλας δεκαεπτὰς, και τὰ ἐδικά μας θελοῦν ἦστε περιτοῦ παρὰ ἦκοσι.

Ἐγράφην εἰς χαρτὴν βεβραινὸν και ἐβουλόθειν διὰ βουλίματος μολιβῆς τὴν χρονίαν τοῦ Χριστοῦ χυλίσις τετρακοσίου σαράντα εἰς ἦκουση τοῦ σεπτεβρίου μηνός.

Apographum in tabulario Melitensi, Liber Bullarum 39 f. 146. Descripsit C. Hopf.

III. 1450, 7. septembris.

Ioannes Lusignan, rex Cypri, et Luftubej, dominus Cantelori, pacem faciunt.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. εἰς τοὺς αὐν', σεπτεμβρίου ζ'.

Αὐτὸ ἔνευ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης μέσα εἰς τὸν ὑψηλότατον και δυναμώτατον Τζουάν, ῥήγαν τῆς Κύπρου, και τοῦ εὐγενικωτάτου και τετιμημένου Λουφτουμπειν, ἀμηρᾶν και ἀφέντην τοῦ Καντηλόρου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀγάπην ἐγένετον, ἐτελειώθην εἰς τὴν τάξιν και μανίεραν τοιαύτην· ὅτι πρῶτον ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου προμετιάζη και τάση του και ὠμόνει ἀπὸ τὴν σήμερον, και νά πειῆ νά ἔχη καλήν ἀγάπην και φιλίαν με τὸν αὐτὸν ἀφέντην τοῦ Καντηλόρου, και ἀπ' ἐδαί και ἔμπροσθεν νά τὸν ἔχει καλὸν γείτονα και ἀδελφόν, και μηδὲν ἐνοιασθῆ, οὐδέ νά γυρεῖση, οὐδέ νά θελίσειν νά κάμη ζημίαν τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη τοῦ Καντηλόρου, οὐδέ τοὺς ἀνθρώπους του, οὐδέ τὰ πράματά του, οὐδέ τὰ καράβιά του, οὐδέ τὰς ππραματίας του, ἀμὴ νά ἐμποροῦν νά ἔρχονται εἰς τὸ νησίη τῆς Κύπρου εἰς τοὺς λιμένας του και εἰς τὴν γῆν του, νά ἐμπαίνουν και εὐγαίνουν ἐκεῖνοι και οἱ ππραματίας τῶν ἀκωλύτως, και ἔτσι προμετιάζη αὐτὸς ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου, τοῦτα ὅλα νά τὰ ὀμόσει και νά τὰ κρατήσει. και ἀκόμη, ἀνευ και ἔνε κανμία ζημία τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη τοῦ Καντηλόρου ἀπὸ ἐξ αὐτοῦ τῆς ἀφεντείας του ἢ ἀπὸ κανέναν ἀνθρωπον ὑποτακτικόν

του, ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας νὰ ἔνεν κρατούμενος νὰ τὴν πληρώνει τὴν αὐτὴν ζημίαν. καὶ ἔτσι καὶ ὁ αὐτὸς ἀφέντης Λουφτουμπέης καὶ ἀφέντης τοῦ Καντηλόρου προμετιάζη του καὶ τάσση του καὶ ὁμόνει του ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν καὶ ἔμπρὸς νὰ τὸν ἔχει καλὸν γείτονα καὶ ἀδελφόν, καὶ νὰ ἔχη καλὴν ἀγάπην καὶ φιλίαν μὲ τὸν αὐτὸν ἀφέντην, τὸν ῥήγα τῆς Κύπρου, καὶ ἀπῶδε καὶ ἔμπρὸς νὰ τὸν ἔχει καλὸν γείτονα καὶ ἀδελφόν, καὶ μηδὲν ἐνοιαστῆ, οὐδὲ νὰ γυρεῖση, οὐδὲ νὰ θελσίτῃ νὰ κάμη ζημίαν τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη τοῦ ῥηγός, οὐδὲ τοὺς λαοὺς του, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους του, οὐδὲ τὰ πράματά του, οὐδὲ τὰ καράβιά του, οὐδὲ ταῖςπραματίαις του, ἅμε νὰ ἔμποροῦν νὰ ἔρχονται εἰς τὸ Καντηλόρος καὶ εἰς ὅλην τὴν γῆν τῆς ἀφεντίας αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς λιμένας του, νὰ ἐμπαίνουν καὶ νὰ εὐγαίνουν ἐκεῖνοι οἱπραματίαις τους ἀκωλύτως, καὶ ἔτσι προμετιάζη ὁ αὐτὸς ἀφέντης τοῦ Καντηλόρου τούτα ὅλα νὰ τὰ ὁμόση καὶ νὰ τὰ κρατήση. καὶ ἀκόμη ἀνὲν καὶ γένῃ καὶ κἀνμία ζημία τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη τοῦ ῥηγός ἀπὸ τὸν ἀφέντην τοῦ Καντηλόρου ἢ ἀπὸ κανέναν ἀνθρώπον ἐδικόν του, ὁ ἀφέντης τοῦ Καντηλόρου νὰ ἔνεν κρατημένος νὰ πληρώνει τὴν αὐτὴν ζημίαν. ἀκόμη ὁ αὐτὸς ἀφέντης ὁ ῥήγας ἀν νίωση τι καὶ μάθη, ὁ καὶ κανεῖς ἐχθρὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Καντηλόρου θελήσει νὰ ἔλθῃ, νὰ τὸν κάμη ζημίαν, νὰ τὸν κάμνη νίωσιν τὸ ἐγρηγορότερον, ὅπου νὰ ἤμπορηση. καὶ ἔτσι ὁ αὐτὸς ἀφέντης τοῦ Καντηλόρου ὁμόνει νὰ προμετιάζη, ὅτι καὶ ἀν νίωση καὶ μάθη, ὅτι κανεῖς ἔλθῃ ἢ θελήσῃ, ὅπου νὰ τὸν κάμη ζημίαν, νὰ τὸν κάμνη νίωσιν τὸν αὐτὸν ῥήγαν τῆς Κύπρου. καὶ διὰ καλὴν φερματζίαν καὶ μὲ τὸ θέλημάν των. τῶν δύο μερῶν, τουτέστιν τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη τοῦ ῥηγός καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη τοῦ Καντηλόρου, ἐποιήκασιν τὸ αὐτὸ γράψιμον καὶ ἔδωκάν το εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀφέντη τοῦ μεγάλου μάστορος, καὶ ἐβάλασῃν τον κριτὴν, εἴ τις ἔλθῃ παρακάτω ἀπὸ τὰ στοιχῆματα τῆς ἄνωθεν γραφῆς, ὁ αὐτὸς ἀφέντης μέγας μάστορος νὰ τοὺς κρίνει, καὶ οἱ αὐτοὶ ἀφέντες νὰ ἔνεν κρατημένοι εἰς ἐκείνην τὴν κρίσιν, τὴν θέλει κάμνη ὁ ἀφέντης ὁ μέγας μάστορος. καὶ ἔτσι τὸ ὁμόσασην.

Apographum in tabulario Melitensi, Liber Bullarum 47 f. 187. Descripsit C. Hopf.